

August Pyölniittu
Toimittanut: Johanna Lehto-Vahtera

I Tahto

Suuria ajatuksia, pieniä tekoja

Mitä on heikko tahto? Onko se jonkinlaista elimistön tottelemattomuutta järjen määräyksille, jota voisi verrata esim. punastumiseen tai huimaukseen? Punastumista voi lujalla tahdolla vastustaa tai ainakin lieventää. Jos järkevästi harkiten on havainnut jonkun menettelyn itselleen hyödylliseksi ja jonkun toisen itselleen vahingolliseksi, ja kuitenkin päättänyt tehdä sitä minkä tietää hyväksi ja johon päätökseen itse uskoo. Jos edelleen on vakuuttunut, ettei voisi toisin menetellä eikä myöskään epäillä päätöksensä alkavan horjua ja kuitenkin on käynyt niin, että elimistön toimintaa ohjaakin joku järjestä riippumaton voima, joka ei ota totellakseen järjen tekemiä päätöksiä, ja joka myöskin saa oman järjenvastaisen halunsa perille. Aivan kuin ei edellä kuvattua päätöstä olisikaan tehty tai vakavasti tarkoitettu. Näin tappiolle joutunut henkilö ei osaa tehdä itselleen selväksi, mikä hänet saattoi rikkomaan vakavan päätöksensä. Paitsi tällaisia ennalta aavistamattomia kepposia, osaavat villit, järjenvastaiset voimat panna ahtaalle taisteluun varustautuneenkin.

Milloin himo on todella otteensa ottanut, ei suinkaan ole leikintekoa sitä vastaan taistelemisen. Monesti tuntuu aivan kuin tässä taistelussa saadut vauriot olisivat pahempia kuin ne vauriot, joita himon vapaa tyydyttäminen tuottaa, joten voiton tuottamat edut näyttävät pienemmiltä kuin ne kärsimykset, joiden hinnalla voitto on ostettava. (Himo ja tahto 25.11.1925)

Teko itsessään ei ole minkään arvoinen ja teko ilman seurauksia on paljas nolla. Seuraukset antavat teolle arvon ja teolla on jotain arvoa vain jos se saa olla syynä johonkin seuraukseen. Jos ampuu kahtia lahon kannon tai ihmisen, on teko kummassakin tapauksessa sama, mutta teon seuraukset erilaiset. Harvoin kahdella samanlaisella teolla on samanlaiset seuraukset.

Mitä kauemmas tulevaisuuteen voit nähdä, sitä siveellisemmäksi toimesi voi tulla. Ajattele toimiessasi aina seurauksia. Ei vain välittömiä, vaan myös kaukana tulevaisuudessa näkyviä. Jos työsi tuottaa nykyiselle polvelle hyötyä, mutta tuottaa vuosatojen kuluttua vahinkoa, toimit väärin.

Jokaisen velvollisuus on koettaa edistää sitä ”mitä pitäisi olla”, eikä suinkaan kehottaa noudattamaan olevaista pahaa. Kukin ihminen voi rajoitetussa määrässä muuttaa maailman mielensä mukaan, jos hän vaan toimii ja ajattelee vastaavalla tavalla.

Oikea nautinto kulkee aina samaa tietä kuin hyve.

Yksipuolinen parannuksen teko ei anna takeita
yleistilanteen paranemisesta. 11.9.1927

On edullisempaa elää ihanteensa
arvoisesti vaikka siten menettääkin
pelin kuin ostaa voitto
arvottomin keinoin.

Jos tekee palkinnon toivossa rohkeita pelastustöitä,
ansaitsee palkinnoksi kylmää ja kovaa kultaa, mutta ei
kunniaa, joka on tähden arvo. 31.3.1913

Täyttäessäni pieniä velvollisuuksia,
jäävät suuret täyttämättä.

Ei kannata uhrautua ihmiskunnan hyväksi.
Jokseenkin arvottoman lauman.
Teeskentelijä tekee työtä ainoastaan silloin kun se
tulee muiden tietoon, välittämättä siitä milloin hyvettä
todella tarvitaan. Palkinnosta tehdyn hyveen arvo on
ala-arvoinen. 11.1.1913

Ihanteestaan voi etäännyä vain sen verran kuin on
hyödyllistä. 10.10.1922

Eivät kaikki joilla on henkisiä harrastuksia ole valmiita
kasvattamaan tahtoaan. 1.4.1927

Entisajan taistelijat ovat helpottaneet asemaani. Ellen
olisi kuullut heistä, minulla ei olisi menestyksen
harhaluuloakaan. 16.10.1922

Kunnian hinta on joskus rauhaton omatunto, joka
vahingoittaa sielua. Työn todellinen tekijä voi saada
katkeran mielen, ellei käytä tilaisuutta itsensä
kasvattamiseen. 31.3.1913

Toisinaan saattaa hyvien ja jalojen aatteiden
kieltäminen, jopa vastustaminen olla siveellistä.
Martyyrikuolema jalon aatteen tähden ei ole aina
oikein. Joskus kieltäminen ja peräytyminen saa aikaan
enemmän hyviä seurauksia kuin pysymällä aatteelle
uskollisena.

Varo näennäistä hyvyttä. Toisinaan näennäinen
raukkamaisuus on todellista siveellistä tarmoa. Älä
pelkää pelkurin nimeä!
29.6.1911

Maailma suojelee vain omiaan. Muukalainen
käsitetään usein samaksi kuin vihollinen. 14.1.1911

Kurjuuden määrä riippuu pääasiassa siitä kuinka hyvin
kärsivä itse sen huomaa. Hyvinkin kurjat olot voivat
jäädä huomaamatta jos niitä pidetään mahdottomina
parantaa. 31.3.1913

Onko parempi jäädä tietämättömäksi
lahjakuudestaan jos ei ole taloudellisesti mahdollista
päästä eteenpäin? 7.12.1960

Lapsille täytyy antaa täysi ihmisarvo. Jos heitä kohtelee kuin alempisäätyistä, osoittaa kasvattaja pyrkivänsä korkeampaan säätyyn kuin oikeastaan olisi ansainnut.

Lapsi käyttäytyy sen mukaan miten häntä kohdellaan. Jos huonosti, niin hän käyttäytyy kuin se, joka ei ole ihmisarvoa ansainnut.

Iisakin hiljaisuus todistaa että Saara oli taitava kasvattaja. 15.1.1911

Ihminen ei voi sietää sitä että on olemassa eläviä olentoja, jotka eivät ole kokeneet ihmisen julmuutta. Siksi se täytyy opettaa heille. Tällainen ”koulutus” tulee kalliiksi... 21.3.1913

Ilman sen pahempaa tarkoitusta voi käydä niin ettei
pääsekään kohtauspaikalle tapaamaan rakastettuaan.
Jos sattuu paha ilmakin voi lohduttaa itseään
ajattelemalla, että varmaan on toinenkin jäänyt kotiin.
Kun myöhemmin saa kuulla toisen odottaneen
turhaan, saa huono ilma laiminlyönnin näyttämään
vieläkin pahemmalta. 18.1.1923

Vanha pappi näkee nuoressa lähetyssaarnaajassa
kunniaa ja mainetta tavoittelevan. Nuori pappi taas
näkee vanhassa mukavuuden tavoittelijan. Ja
kumpikin heitä arvostelevassa työmieheessä
maallistuneen jumalanpilkkajaan. 18.1.1923

Maammekirjasta voimme lukea kuinka ahkerat ja hyvät ihmiset rakastavat kukkia, kun taas laiskat ja huolettomat eivät niistä välitä. Jos olisi totta tuo kukkien ja sydämen sukulaisuus, niin olen sangen laiska ja huoleton. Ehkä kuitenkin on Topeliuksen ansioita että olen pakottanut itseni sietämään kukkaruukkuja työpöydälläni.

Kukat haittaavat elämäntyötäni. Onhan työhuoneeni ilmankin ahdas: milloin käytän höyläpenkkiä kirjoituspöytänä, milloin taas kirjoitan ja aterioin samalla pöydällä ja sitten vielä nuo kaksi kukkaruukkua vaativat tilansa. Jos sattuu että ruukut vuotavat kastaen kirjoituspöytäni tai vielä pahempi, suoraan paperini, on taisteltava jotta voisni antaa kukille anteeksi.

En voi rakastaa kukkia, mutta en voi uskoa että olisin laiska henkisessä työssä enkä huoletan ruumiillisessakaan. Lienevätköhän kaikki laiskatkaan kukista välinpitämättömiä? Ehkä Topelius yleensä on oikeassa, vaikka poikkeuksiakin löytyy.25.12.1911

Mikä on ihmisen kallisarvoisin aarre? -Terve iho.
Sivunkokoisin mainoksi kehoitetaan käyttämään
”Juvenaa” ym. cremejä. Sellaisia ne ihmiset ovat.

Ystäviin tulee kiinnittyä lujasti, mutta siten että yhden
solmun avaamalla heistä pääsee erilleen. 14.1.1911

Voitto yhden pahan yli kuolettaa halun toiseen
pahaan. 2.12.1912

Ei niinkään taidon ja voimain puute kuin tahdon
puute. 26.1.1928

Suuria ajatuksia,
mutta pieniä,
niin kovin pieniä tekosia. (1971)

Tunnen innostusta kirjoittamiseen, mutta en juuri
niitä sanoja, jotka asian järjestyksen vuoksi olisi ensin
kirjoitettava. Ehkä minulla ei ole oikeaa innostusta.
19.12.1911

Ikävän kaapin avaimen panee varmaan
paikkaan, koska unohtamisen vaara on
suurempi kuin mieluisan kaapin avaimen,
jonka voi huoletta jättää mihin vain.

Paheen harjoittaja voi tuntea olevansa vailla todellista
nautintoa, mutta luulee muiden olevan vielä
kurjemmassa tilassa. 11.1.1913

Vatsan jumalalla on suuri valta. Se tahtoo ihmisen,
joka tietää ruumiin todelliset tarpeet, mutta käyttää
siitä huolimatta monta kertaa suurempia summia
ruumiin ylläpitämiseksi, joka muuttuu ruumiin
turmioksi. 31.3.1913

Milloinkaan ei pojilla ole niin
kiire kuin luvatonta tehdessään.

Laiskat ja heikot tekevät vähemmän valintoja.
13.9.1922

Sattuma ei todista mitään todellisista ansioista. 1961

Kelläpä olisi varaa avustaa muita? Nekin joilla on rahaa ja tuloja enemmän kuin tarvitsevat, hankkivat niitä nälkäkuoleman pelosta lisää. 7.12.1960

Nyt ollaan siirtymäkaudessa: syödään liikaa ja pukeudutaan liikaa, kun ei olla totuttu siihen, että vähempikin riittäisi. Kai vastavaikutus sentään lähiaikoina ilmaantuu. 21.5.1961

Toisen heikkouden paljastaminen tuottaa oman tyydytyksensä. (Himon tapoja 29.5.1961)

Paljon pahaa on maailmassa saanut aikaan pelko ihmisten huomion esineeksi tulemisesta! 15.9.1912

Ihminen on heikko. Innostuksen hetkellä moni luulee mieluummin kuolevansa kuin paljastavansa salaisuuden, mutta maailman ja oman lihan petollisuus saa usein aikaan odottamattomia. 15.9.1912

Rikkaruohot on uskallettava kitkeä pieninä taimina
18.8.1960

Turha uteliaisuus tuottaa jokaisessa tapauksessa
vahinkoa ja pelkoa. 15.9.1912

Miten mahtava voima puheliaisuus onkaan. Miten
helppoa on olla ”selvillä kaikesta” ja päästä tilanteen
herraksi. Ja kuitenkin pysyä itse salaperäisenä
tuntemattomana. 25.9.1923

Varovaisesti aloitettu juopottelu vie sortumiseen vasta
vuosikymmenien kuluttua, mutta kolari rankaisee
varomattoman autoilijan välittömästi.
Kuin tie 25.5.1961

Raitis pysyy pystyssä yksinkin. 18.8.1060

Naimisissa olevat naiset nalkuttavat usein miehensä
juopottelusta, mutta silti juoppoa lähdetään kylältäkin
kotiin hakemaan. 18.8.1960

Usein tytöt ovat syynä ensimmäisiin lankeemuksiin
humaltua. Ja kun tyttöjen takia on hankittu himo, niin
himon voimalla jatketaan. 18.8.1960

Viinanhimo on täysin kehittynyt ilmiö, mutta lukuhimo vielä monelle aivan tuntematon. Tuleekohan joskus aika, jolloin kirjojen väärinkäyttö pakottaa laatimaan lukemisen kieltolain? 25.8.1912

Huonot hampaat näyttävät olevan Krapotkinilla, koska hän ei näytä huomaavan mitään eroa kiven ja leivän kovuudessa. Hän ehkä tahtoo, että talonpojilla olisi tarpeeksi pehmeää leipää sitä seuraavine hammassärkyineen. 31.3.1913*

* P. Krapotkin: Wallankumousmiehen mietelmiä.

Eläintä ruokitaan, mutta sielu saa tulla omin voimin toimiin.

Kenkien moitteeton hoito vie helposti siihen, että jalkojen hoito laiminlyödään. Samoin on sielun ja käytöksen laita: Teeskentelevä käytös syntyy persoonallisuuden kustannuksella. 3.4.1926

Sattui samanaikaisesti meillä pidetty
pyhäkouluntarkastus ja paikallisliiton kesäjuhlat
Turussa. Oli harmillista olla pois kotoa sellaisesta
tilaisuudesta. Kuin olisi pakoon lähtenyt vähän
”epäilyttävän” asian vuoksi. Melkein kuin tansseihin.
16.11.1949